

Olie door het dak

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

De Bel20 noteerde deze week maar liefst dertig procent onder zijn piek van 23 mei. Dat is even slikken voor iedereen die nog zijn beleggersportefeuille durft te bekijken. Het enige wat aan die negatieve trend werkelijk een einde kan brengen, lijkt een daling van de olieprijs te zijn. Dit zou immers het signaal vormen dat er een einde komt aan de oplopende pijn aangebracht door de energiefactuur.

Bovendien zou dit de markt geruststellen dat we niet aan de vooravond staan van een hele reeks van renteverhogingen door de centrale bank. Bij velen leeft inderdaad de hoop dat een vat Brentolie einde van het jaar opnieuw tegen de 100 dollar per vat noteert.

Hun argument is uiteraard dat de huidige olieprijs van 135 dollar per vat niet de reflectie is van fundamentele vraag- en aanbodfactoren maar van financiële speculatie.

In de Verenigde Staten proberen de presidentskandidaten elkaar te overtreffen in het naar de verdoemenis wensen van de speculators.

Het is echter helemaal niet zo eenvoudig om in te schatten wat de rol van speculatie op dit moment is op de olieprijs.

Op dit moment woedt hier een grote discussie over tussen geleerde economen.

Een consensus is er dus zeker niet over deze toch wel belangrijke vraag om de toekomstige evolutie van economie en financiële markten in te schatten.

Er is alvast heel veel desinformatie die mensen bewust of onbewust nog meer in verwarring brengt. Zo werd bijvoorbeeld deze week het nieuws gelanceerd dat driekwart van de oliehandel “speculatie” zou zijn.

Hierbij werden echter termijncontracten of futures mee inbegrepen. Dit zijn financieel contracten tussen twee partijen die zich verbinden om op een bepaald tijdstip een bepaalde hoeveelheid van een product (hier olie) te verhandelen tegen een vooraf bepaalde prijs.

Dit als speculatie beschouwen, is echter wel heel kort door de bocht.

Elke producent die nu al een olietransactie in de toekomst voorziet tegen een contractueel vastgelegde prijs probeert zich gewoon in te dekken. Jezelf verzekeren tegen werkloosheid of overstroming is toch ook geen speculatie?

Het belangrijkste argument van economen die stellen dat er geen massale speculatie gebeurt, is te verwijzen naar de nog steeds lage voorraden (onder de vorm van strategische reserves).

Vergelijk dit met de in de Middeleeuwen vaak geuite beschuldiging dat een minderheidsgroep verantwoordelijk was voor de hongersnood.

Het argument was dat speculanten toen graan opkochten en verborgen hielden zodat ze het later tegen een verhoopte hogere prijs te verkopen.

Het verschil met de huidige situatie is dat we vandaag statistieken hebben, toegegeven niet al te nauwkeurige, over de olievoorraden in de wereld. Uit deze cijfers blijkt niet dat grote speculanten massaal productie van de markt

houden.

Dus kunnen we dan het speculatieverhaal zomaar als een sprookje afdoen? Zo eenvoudig is het nu ook niet. Het gaat niet alleen over de realiteit maar ook over de perceptie, de verwachtingen over de toekomst.

Speculators kunnen er inderdaad voor zorgen dat er sterke prikkels ontstaan om olie op te potten als het ware. Dit zou dan echter weer zich moeten uiten in de prijsvorming.

“
*De rol van
speculatie in de hoge
olieprijzen lijkt niet al
te groot.*
”

Zolang de prijzen op de termijncontractmarkt echter lager liggen dan op de contante (spot) markt is er inderdaad geen duidelijk bewijs van speculatie.

Wat ikzelf het moeilijkste vind om in te schatten is in hoeverre er voorraadopbouw plaatsvindt aan de bron.

We hebben inderdaad cijfers over de voorraden van eenmaal opgepompte olie.

De producenten zelf kunnen echter zelf mee een rol spelen in de speculatie door onvoldoende op te pompen.

Als ze dit zouden doen door minder te produceren zouden we dit snel doorhebben, maar niet als de vraag zelf volatiel is.

Dan wordt de vraag: wordt er aan de bron voldoende opgepompt?

Tot voor kort gingen economen ervan uit dat de olieexporterende landen er

uiteindelijk geen belang bij hebben om de olieprijsen te hoog te laten oplopen.

Dit resulteerde in de jaren 70 immers in een wereldwijde recessie die de landen in het Midden-Oosten zelf veel schade hebben aangebracht door de teruggelopen vraag.

Sinds 2000 hebben de OPEC-landen echter afgetast waar de tolerantiedrempel ligt voor de wereldeconomie. Tot hun eigen verbazing ligt die blijkbaar veel hoger dan iemand ook maar ooit had kunnen inbeelden.

Wie had ooit kunnen denken dat de olieprijs kon oplopen tot boven 130 dollar per vat zonder een onmiddellijke instorting van de wereldeconomie te veroorzaken?

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Reeds
verschenen in
de Morgen

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.